

BADIIY ADABIYOTDA TO'QIMA KASALLIKLAR

Baxronova Matluba Axmedovna,
O'qituvchi, BuxDPI

Annotatsiya: *Ushbu maqola badiiy adabiyotda uchraydigan to'qima kasalliklar haqida bo'lib, unda mifologik yoki to'qima sharoitlardan kelib chiqqan sehrli to'qima psixologik kasalliklar yoki tabiiy ravishda rivojlangan, genetik jihatdan o'zgartirilgan (ko'pincha biologik qurol sifatida yaratilgan) yoki texnologiyadan foydalanish natijasida paydo bo'lgan har qanday kasallikni tasvirlashda yozuvchi mahorati va ijodkorligi haqida bahs yuritiladi.*

Kalit so'zlar: *to'qima kasalliklar, simptom, ingliz adabiyoti, Spattergroit, Qizil o'lim, Andromeda shtammi.*

Adabiyot turli tuman syujet, qahramonlarga boy bo'lib har bir asar o'ziga xosligi bilan ajralib turadi. Badiiy asarlar syujetlari haqiqiy hayotdan olinibgina qolmay, yozuvchilar badiiy to'qimadan ham mohirlik bilan foydalanishadi, ayniqsa tahlil ostiga olingan quyidagi asralarda yozuvchi topmonidan o'ylab topilgan va nom berilgan, simptomlari, davolash usullari, oqibatlari ham badiiy to'qima bo'lgan kasalliklar haqida gap boradi.

Ingliz adabiyotidagi to'qima kasalliklar ertaklardagi kasalliklarni tasvirlash uchun yana bir murakkablik qatlamini qo'shadi. Ko'pincha mualliflar tomonidan aniq hikoya maqsadlariga xizmat qilish uchun yaratilgan ushbu kasalliklar turli mavzular va g'oyalarni o'rganish uchun ishlatilishi mumkin.

O'ylab topilgan kasallikning bir misoli Edgar Allan Poning "Qizil o'lim maskasi" qissasidagi "Qizil o'lim"dir. Ushbu kasallik juda yuqumli va o'limga olib keladigan kasallik sifatida tavsiflanadi, bu uning qurbonlarida o'tkir og'riqlar, bosh aylanishi va ko'p qon ketishiga olib keladi. Kasallik o'lim va o'limning muqarrarligi ramzi bo'lib, undan qochish yoki undan qochishga urinishning befoydaligini ta'kidlaydi.

Yana bir yozuvchi J.R. Tolkiening "Uzuklar hukmdori" qahramoni Frodo Baggins "Morgul pichoq yarasi" deb nomlangan to'qima kasallikka chalingan. Bu kasallik la'natlangan pichoqdan kelib chiqadi va Frodoning tanasi va ruhini asta-sekin buzadi. Morgul pichoq yarasi yovuzlikning makkor tabiatini va qahramonlarning Bitta uzukni yo'q qilishga intilishlarida duch keladigan qiyinchiliklarni ifodalaydi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Boshqa bir misol - Stiven Kingning "O't o'chiruvchi" romanidagi "Ajdaho" kasalligi. Ushbu to'qima kasallik qurbonlarining terisida o'lchovga o'xshash naqshlar paydo bo'lishiga olib keladi va oxir-oqibat alangaga aylanadi. Dragonscale kasalligi ijtimoiy qo'rquv, ommaviy isteriya va qo'rquvning halokatli kuchi uchun metafora bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu misollar ingliz adabiyotidagi to'qima kasalliklardan kasallikning jismoniy alomatlari va oqibatlaridan tashqari chuqurroq mavzular va g'oyalarni o'rganish uchun qanday ishlatilishi mumkinligini ko'rsatadi. Ular asarni kuchaytiradigan va insoniy holatga noyob nuqtai nazarni taqdim etadigan kuchli ramzlar, metaforalar yoki syujet vositalari sifatida xizmat qilishi mumkin.

"Qizil vabo" ("The Scarlett Plague") - 1912 yilda Jek London tomonidan yozilgan post-apokaliptik roman. U 2073 yilda, "Qizil vabo" deb nomlanuvchi vayronkor global pandemiyadan oltmish yil o'tib, insoniyatning ko'p qismini qirib tashlaganidan keyin sodir bo'ladi.

"Qizil vabo" to'qima kasallik tufayli vayron bo'lgan post-apokaliptik dunyoning qorong'u va o'ylantiruvchi tasavvurini taqdim etadi. Londonning romanida insoniyatning tabiati, bilimning qadri va global pandemiyaning mumkin bo'lgan oqibatlari haqida savollar tug'iladi. Jek Londonning Qizil vabo tasviri romanning post-apokaliptik muhiti uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi. Kasallik hikoyaning asosiy mavzusi emas, balki pandemiyaning oqibatlari va oqibatlaridir. U sivilizasiyaning mo'rtligini ramziy qiladi va insoniyatning global falokat oldida zaifligini ta'kidlaydi. Romanda Skarlet vabosining tasviri insonning chidamliligi va bilim kuchi mavzularini ham ta'kidlaydi. Omon qolganlar ibtidoiy qabilalarga aylanishdi va dunyoda zo'ravonlik va xurofot hukmronlik qilmoqda. Kasallik, Granserning nabiralariga hikoya qilganidek, ta'lim va bilimni saqlash muhimligini eslatib turadi. Jek Londonning "Qizil vabo" filmidagi timsoli insoniyatni vayron qiluvchi to'qima kasallikning dahshatli va hayajonli tasviridir. U ogohlantiruvchi ertak bo'lib xizmat qiladi va insoniyatning tabiati, bilimning qiymati va global pandemiyaning mumkin bo'lgan oqibatlari haqida savollar tug'diradi. Qizil vaboning tez tarqalishi va halokatli ta'siri o'quvchilarga global falokatning mumkin bo'lgan oqibatlarini eslatib, ogohlantiruvchi ertak bo'lib xizmat qiladi. Bu kabi hodisalarga tayyor turish va chidamlilik zarurligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, roman insoniyatning tabiati haqida savollar tug'diradi. Post-apokaliptik dunyoda zo'ravonlik va xurofot hukmronlik qilib, inson xatti-harakatlarining qorong'u tomonlarini ta'kidlaydi. Bu insoniyatning asl tabiati inqiroz davrida namoyon bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi.

Spattergroit Harry Potter and the Order of the Phoenix and Harry Potter and the Deathly Hallows

“A disease that covers the victim in purple pustules and renders them unable to speak. It may be a type of fungus, as Ron Weasley says that the effect of being unable to speak occurs "once the fungus has spread to your uvula". The only known cure, according to the portrait of a Healer in St. Mungo's Hospital for Magical Maladies and Injuries, is to bind the liver of a toad around the victim's throat and stand nude in a barrel of eel's eyes under a full moon. The portrait said that he believed Ron had this disease, due to the "unsightly blemishes" on his face. Ron would later use this disease in Harry Potter and the Deathly Hallows as an excuse as to why he was unable to return to Hogwarts, when in actuality he and his friends were out searching for Lord Voldemort's Horcruxes.”

Misol tariqasida J.K.Rowling ning “Harry Potter and the Order of the Phoenix “ qissasida Spattergroit kasalligi haqida so‘z boradi :

“They walked along the corridor, through a set of double doors and found a rickety staircase lined with more portraits of brutal-looking Healers. As they climbed it, the various Healers called out to them, diagnosing odd complaints and suggesting horrible remedies. Ron was seriously affronted when a medieval wizard called out that he clearly had a bad case of spattergroit.”

“Ular yo‘lak bo‘ylab, qo‘shaloq eshiklar to‘plamidan o‘tishdi va shafqasiz ko‘rinishdagi tabiblarning portretlari bilan qoplangan jirkanch zinapoyani topdilar. Ular tepaga ko‘tarilishganda, turli xil tabiblar ularni chaqirib, g‘alati shikoyatlarga tashxis qo‘yishdi va dahshatli dori vositalarni taklif qilishdi. O‘rta asrlar sehrgarlaridan biri u aniq spattergroit bilan kasallanganligini aytib chaqirganida, Ron qattiq norozi bo‘ldi.”

Qissada ushbu kasallik Spattergroit Terida dog‘lar qoldirishi mumkin bo‘lgan binafsha pustulalar paydo bo‘lishiga olib keladigan o‘ta yuqumli sehri kasallik edi. Jabrlanuvchining gapirish qobiliyatiga ta'sir qiladi. Bu qo‘ziqorinning bir turi bo‘lishi mumkin, chunki Ron Uizlining ta'kidlashicha, gapira olmaslik ta'siri "qo‘ziqorin sizning tilingizga tarqalgach" paydo bo‘ladi. Muqaddas Mungoning sehri kasalliklar va jarohatlar kasalxonasidagi tabibning portretiga ko‘ra, ma'lum bo‘lgan yagona davo bu qurbaqaning jigarini qurbonning tomog‘iga bog‘lash va to‘lin oy ostida ilon balig‘ining ko‘zlarida yalang‘och turishdir.

Yana bir misolda amerikalik fantastik yozuvchi Maykl Kraytonning “ The Andromeda Strain”(“Andromeda shtammi”)asaridan olingan quyidagi parchalardan ushbu badiiy to‘qima kasallik haqida , uning qanday oqibatlariga olib kelishi haqida bilib olamiz

If the Andromeda Strain produced hemorrhage inside the brain for any reason, then it might produce rapid, unusual mental aberrations. "But we already know the organism acts by clotting."

Agar Andromeda shtammi har qanday sababga ko'ra miya ichidagi qon ketishini keltirib chiqarsa, u holda tez, g'ayrioddiy aqliy buzilishlarni keltirib chiqarishi mumkin. "Ammo biz organizm ivish orqali harakat qilishini allaqachon bilamiz."

Demak, Andromeda kasalligi tez mutasiyaga uchragan begona patogen qon ivishiga olib keladi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, ingliz adabiyotida to'qima kasalliklarning tasviri asarlardagi kasalliklar tasviriga chuqurlik va murakkablik kiritadi. Ushbu kasalliklar o'lim, yovuzlik, qo'rquv va inson tajribasi kabi mavzularni o'rganadigan ramzlar, metaforalar yoki syujet vositalari sifatida xizmat qilishi mumkin. Ular mualliflarga kasallikning murakkabliklarini va uning qahramonlar va ularning hikoyalariga ta'sirini o'rganish uchun ijodiy vositani taqdim etadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar :

1. Rowling J.K. "[Harry Potter and the Order of the Phoenix](#)" Pottermore Limited , 2012 p:401(706 p)
2. Baxronova M. O'tkir Hoshimovning "Dunyoning ishlari" asarida kasallik turlari va ularning lisoniy tavsifi // ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 5. – №. 5.
3. Axmedovna B. M. BADIY ASARLARGA KO'CHGAN HAYOT SABOQLARI // Conferencea. – 2022. – С. 401-404.
4. Xamroyevna, Xamdamova Gulshan, et al. "Homonyms In The Uzbek And English Languages." *Journal of Positive School Psychology* (2022): 10633-10636.
5. Akhmedovna, Bakhronova Matluba, and Nesmelova Olga Olegovna. "THE USE OF DISEASES IN THE WORKS OF JACK LONDON." *Ustozlar uchun* 18 (2023): 81-85.
6. Sadokat, S. (2024). Pragmatic Markers and Gender. *Miasto Przyszłości*, 45, 622-624.
7. Bakhronova Matluba Akhmedovna. (2023). REPRESENTATION OF DISEASES AS SYMBOLS OF SOCIAL ISSUES IN REALISM IN ENGLISH LITERATURE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact Factor: 8.036, 12(05), 26–29. Retrieved from <https://www.gejournal.net/index.php/IJSSIR/article/view/1744>

8. Bakhronova M. A., Bekmurodova S. THE VALUE OF LIFE IN THE SHORT STORY "THE LAST LEAF" BY O'HENRY //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS". – 2023. – T. 2. – №. 4. – C. 144-147.

9. Temirovna P. M. The semantic analysis of military lexical units in "Tamburlaine the great" written by Christopher Marlowe //Genius Repository. – 2023. – T. 27. – C. 13-16.

10. Safoyeva, S. (2022). Text-reality integration and sociological analysis of literary text. *Центр научных публикаций (buxdu. uz)*, 26(26).

11. Umidilloevna, Saidova Muxayyo, and Jamolova Mohigul Baxtiyorovna. "Mythological Characters in Uzbek Folklore." *Miasto Przyszłości* 34 (2023): 166-168.

12. Kamolovna , K. M. (2024). Characteristics of Animals in Lewis Carroll's "Alice in Wonderland". *Excellencia: International Multi-Disciplinary Journal of Education (2994-9521)*, 2(4), 245-249. <https://doi.org/10.5281/>

13. Sharifovna P. S. MORAL ASPECTS IN VLADIMIR NABOKOV'S NOVEL "ADA" //INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036. – 2023. – T. 12. – №. 05. – C. 63-65.

14. Toxirovna T. X. Formation and Usage of the Imperative Mood in English //International Journal on Integrated Education. – T. 3. – №. 1. – C. 91-94.

15. Matluba Baxronova Axmedovna. "THE USAGE OF THE WORD 'PLAGUE' IN ENGLISH LITERARY TEXTS". *Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing*, vol. 2, no. 6, June 2024, pp. 1-10, <http://webofjournals.com/index.php/5/article/view/1490>.